

09

canemàs

canemàs

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

09

ESTIU - TARDOR 2014

canemàs

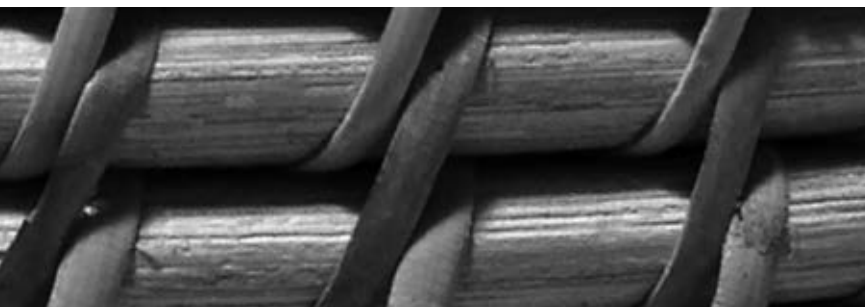
REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

09

ESTIU - TARDOR 2014

Associacionisme
Cultural **Català**

canemàs

revista de pensament associatiu
núm. 09 (estiu - tardor 2014)

L'ENS DE L'ASSOCIACIONISME CULTURAL CATALÀ és una iniciativa de la Federació de Cors de Clavé, la Federació de Grups Amateurs de Teatre de Catalunya, el Moviment Coral Català, la Federació Catalana de Societats Musicals, la Federació Sardanista de Catalunya, la Fundació La Roda, l'Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya, l'Agrupament d'Esbarts Dansaires, el Gran Orient de Catalunya, l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya, la Coordinadora de Trabucaires de Catalunya, la Federació Catalana de Pessebristes, ADIFOLK, el Moviment Laic i Progressista, la Fundació Paco Candel, la Coordinadora de Pastorets de Catalunya, la Federació de Diables i Dimonis de Catalunya, el Secretariat de Corals Infants de Catalunya, la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, la Federació Catalana de Catifaires, la Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella de Barcelona, l'Associació Catalana de Puntaires i la Federació de Colles de Falcons de Catalunya. XarxaAteneu, Casals Joves de Catalunya, la Federació Cors de Clavé Catalunya Nord, la Coordinadora de Ball de Bastons de Catalunya i la Federació d'Associacions i Clubs UNESCO de Catalunya.

Entitat acreditada per la UNESCO per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial.

CONSELL DE REDACCIÓ

Gemma Aguilera, Pere Baltà, Antoni Carné, Enric Cirici, Joan-Ramon Gordo, Èric Jover, Joan Maluquer i Josep Santesmases

Edita: Ens de l'Associacionisme Cultural Català. www.ens.cat

Correspondència: Ens de l'Associacionisme Cultural Català
Pl. de Víctor Balaguer, 5, 5è, 08003 Barcelona, el Barcelonès.
Tel. (34) 93 269 10 42, www.ens.cat, info@ens.cat

© Ens de l'Associacionisme Cultural Català

Els judicis i opinions expressats en els articles publicats a la revista són exclusivament responsabilitat de l'autor. L'opinió de Canemàs, revista de pensament associatiu, només s'expressa a l'editorial.

AMB EL SUPORT DE:

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

canemàs | 09

ESTIU
TARDOR
2014

04

EDITORIAL

08

ARTICLES

Primeres Jornades Canemàs sobre l'Associacionisme Cultural. Universitat Catalana d'Estiu, 17 i 18 d'agost del 2014. JAUME SOBREVALS I PINEDA

19

Apoderament, una aportació de Josep Fornés a les Jornades. ORIOL CENDRA I PLANAS

22

Casinos i societats recreatives: la clau de volta per a la consolidació del músic romàntic. ANNA COSTAL I FORNELLS

34

La plaça és vostra! Una aproximació al Carnaval de Vilanova i la Geltrú. MIGUEL ÁNGEL GONZÁLEZ AYALA

48

Les dones en el món de la cobla. MARIA ANTÒNIA PUJOL I SUBIRÀ

72

A propòsit de l'exposició «Ballar el moro». RAÛL SANCHIS FRANCÉS

84

Els cineclubs d'ara: els fils del teixit associatiu que creen lligams amb la indústria audiovisual. JOAQUIM ROQUÉ PARET

108

Tot recordant Miquel Porter i Moix

110

Miquel Porter i Moix, la república de l'alegria i el bon humor. ENRIC CIURANS I PERALTA

118

Miquel Porter i Moix, historiador del cinema. PALMIRA GONZÁLEZ LÓPEZ

130

ENTREVISTA

Conversa amb Marta Rovira i Martínez. JOAN-RAMON GORDO I MONTRAVETA, JOAN MALUQUER I FERRER

145

CRÒNIQUES

Els Diàlegs Culturals: escoltar, parlar, conversar. CENTRE DE CULTURA POPULAR I TRADICIONAL DE LLEIDA - ASSOCIACIÓ DE CULTURA POPULAR I TRADICIONAL AUREMBIAIX

149

L'Escola Folk del Pirineu - Tallers d'Arsèguel. ISIDRE PELÀEZ I DULCET

157

Puig-reig, l'herència de Guillem de Berguedà als templers. ISABEL COROMINAS, NÚRIA PONS I MARC SUNÉ

161

RESSENYES

Cada dia és festa. ORIOL CENDRA I PLANAS

165

L'ofici d'historiar. XAVIER FILELLA I PLA

168

El Conflent subterrani. JOAN MALUQUER I FERRER

172

Catalunya: Assaig. LEIRE SALES

178

HAN COL·LABORAT EN AQUEST NÚMERO

184

ÍNDEX DE NÚMEROS ANTERIORS

Disseny gràfic
Faino Comunicació

Correcció lingüística
Eulàlia Salvat

Fotografia
Antoni Carné

PVP d'aquest número:
7,00 €

Suscripció:
12,00 € (2 números)

Impressió
El Tinter, Arts
Gràfiques, Edicions i
Produccions SAL

ISSN
2014-5519

Dipòsit legal
B-4484-2012

EDITORIAL

Després de vuit números de *Canemàs*, es pot dir que es va perfilant un instrument de reflexió sobre el moviment associatiu que sorgeix de la interacció entre els encàrrecs que es fan des del consell de redacció, l'organització de jornades i les seves conclusions, i la publicació de treballs. Així, doncs, amb els primers números (1-5), el 7 i el 9, que teniu ara a les mans, el procés ha estat encarregar a especialistes en diverses branques que, més enllà de l'estudi de determinades manifestacions, intentessin d'extreure'n la reflexió subsegüent. Aquest vehicle útil que ha esdevingut *Canemàs* ha comportat que algunes institucions hi recorrin per promoure el debat sobre alguna qüestió o la difusió de documents en el format tradicional de paper (els nous suports digitals faciliten la comunicació, però no pas l'atenció als continguts): el monogràfic sobre *l'Impacte de la festa a Barcelona* (n. 6) respon al primer cas i el monogràfic sobre *la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial* (n. 8), al segon. Ja us podem anunciar que simultàniament amb aquest número de *Canemàs* apareixerà el n. 10, que recull el treball *Diversitat i integració en l'associacionisme cultural català* dut a terme per un equip format per Enric Saurí i Marta Rovira i Martínez (a qui dediquem l'entrevista d'aquest n. 9). Es tracta del treball que s'endugué la primera Convocatòria de Beques per a l'Estudi de l'Associacionisme Cultural Català, promoguda per l'Ens de l'Associacionisme Cultural Català.

Tal com apuntàvem al principi, la revista *Canemàs* també ha portat a l'organització d'unes jornades de debat i reflexió: les Primeres Jornades Canemàs sobre l'Associacionisme Cultural, que tingué lloc en el marc de la XLVI Universitat Catalana d'Estiu els dies 17 i 18 d'agost passat. La jornada s'estructurà a l'entorn de quatre ponències —«La festa a Catalunya: estat de la qüestió» per Daniel Vilarrúbias, «Diversitat i integració en l'associacionisme cultural català» per Marta Rovira, «Les xarxes socials al servei de la cultura popular» per Joan Francesc Gras, i «La protecció de la cultura popular en el marc internacional» per Lluís Garcia Petit— i serví sobretot per a un debat profund amb els assistents que hi havien estat convidats.

Precisament amb un resum de les aportacions d'aquestes jornades a càrrec de Jaume Sobrevals i Oriol Cendra s'inicia aquest n. 9 de *Canemàs*. Tot seguit, la musicòloga Anna Costal analitza el paper i la importància que tingueren els casinos i les societats recreatives per a la consolidació de la carrera del músic romàntic, agafant sobretot el cas de l'Empordà i les formacions que liderà Pep Ventura. L'historiador Miguel Ángel González Ayala s'endinsa en l'evolució de la celebració del carnaval de Vilanova i la Geltrú i analitza com la vivesa de la crítica punyent cap al poder constituït s'ha anat diluint a mesura que hi ha augmentat la participació popular. La pedagoga i música Maria Antònia Pujol, a través d'una enquesta feta a gairebé dues-centes dones instrumentistes —de la qual ens facilita tot el detall—, fa evident l'augment gradual de la presència de la dona en la formació de cobla, l'accés a la qual li era d'antuvi vetat. Raül Sanchis i Francès se serveix de l'exposició «Ballar el moro» per a analitzar les representacions de la festa de moros i cristians, en totes les seves varietats i de tot arreu, però sobretot les meridionals, com la d'Alcoi; posa en relleu el funcionament del model associatiu de les confraries de les diverses

filades, al marge sempre de l'Administració, i el paper de la música. Joaquim Roqué i Paret, president del cineclub dels Amics del Cinema de la Vall de Ribes, fa una aportació valuosa sobre la història i el funcionament dels cineclubs i la funció que han tingut durant el franquisme i la que tenen avui; evidencia sobretot la dificultat que tenen perquè aquest paper els sigui reconegut. Aquest article serveix per a conduir el lector cap a dos textos que recorden la figura polièdrica de Miquel Porter i Moix al cap de deu anys de la seva mort: en l'un, Enric Ciurans ens evoca la importància de Porter per a les primeres manifestacions de teatre modern a Catalunya, a través del Teatre Viu i la col·laboració amb Ricard Salvat; en l'altre, la historiadora i deixeble de Miquel Porter, Palmira González, en remarca el paper cabdal en la recuperació del nostre patrimoni cinematogràfic, en la recerca cinematogràfica, en la divulgació del cinema i en la creació de la nostra «identitat» cinematogràfica. Com ja hem dit més amunt, fem l'entrevista a la sociòloga Marta Rovira i Martínez, per l'interès de l'aportació que féu a Prada aquest mes d'agost a la Jornades Canemàs sobre l'Associacionisme Cultural. En aquest número publiquem tres cròniques. Es tracta de tres repassades de tres manifestacions: els Diàlegs Culturals, que organitza l'Associació de Cultura Popular i Tradicional Aurembiaix de Lleida, l'Escola Folk del Pirineu i Tallers d'Arsèguet, i l'espectacle «Puig-reig, l'herència de Guillem de Berguedà als templers». En l'apartat de ressenyes, s'analitzen i valoren els títols *Cada dia és festa* de Bienve Moya, *La formació d'una identitat* de Josep Fontana, *El Conflent subterrani: Cova Lachambre* del Col·lectiu Conflent Subterrani, i *Catalunya: Assaig* de Salvador Giner. Després dels esbossos biogràfics dels col·laboradors d'aquest número, hem decidit de publicar els sumaris dels vuit números precedents de *Canemàs*, per si poden ser d'utilitat al lector.